

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้เวลานานถึงเกือบเก้าปี หรือโดยประมาณ 108 เดือนนับตั้งแต่เดือนมกราคมปี 2547 ถึงเดือนตุลาคม 2556 เมื่อเวลาผ่านไป “ความรุนแรงที่ยืดเยื้อเรื้อรัง” และยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้นตามลำดับ เพราะมีความต่อเนื่องของความรุนแรงทุกวัน ทุกเดือน ประกอบด้วยการก่อเหตุด้วยการยิงสังหารผู้คนกลุ่มต่างๆ ในชีวิตประจำวัน การก่อเหตุด้วยการวางระเบิดในที่สาธารณะและระเบิดโจมตีกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเจ้าหน้าที่รัฐ การโจมตีฐานที่ตั้งของทหารตำรวจหรือกองกำลังอาสาสมัคร การปะทะกันด้วยกองกำลังอาวุธในการปราบปรามจับกุม ปิดล้อมตรวจค้นของเจ้าหน้าที่ต่อผู้ก่อความไม่สงบ รวมทั้งการสังหารผู้บริสุทธิ์ เหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นเป็นข่าวอยู่เป็นประจำ สถิติการเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ถ้าสุดของศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี สรุปในเดือนธันวาคม 2556 ซึ่งให้เห็นจำนวนผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บในรอบแปดปีกว่าหรือ 108 เดือนนับตั้งแต่เดือนมกราคม 2547 ถึงเดือนตุลาคม 2556 เกิดเหตุความไม่สงบรวมทั้งสิ้นประมาณ 12,269 เหตุการณ์ ทำให้มีผู้เสียชีวิตและได้รับบาดเจ็บรวมกันจำนวนประมาณ 15,307 ราย แยกเป็นจำนวนผู้เสียชีวิตรวม 5,500 ราย จำนวนผู้บาดเจ็บรวม 10,254 ราย (ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้, 2556)

ปัญหาการก่อความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ทวีความรุนแรงและมีแนวโน้มยังไม่มีท่าทีว่าจะสงบลง ส่งผลกระทบถึงการเมือง เศรษฐกิจ ตลอดจนชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ ประชาชนตกอยู่ในสถานการณ์ที่หวาดผวาและอันตราย จากวิกฤตดังกล่าว มีหน่วยงานภาครัฐ ทั้งในส่วนกลางฝ่ายปกครอง ทหารหรือตำรวจ ได้จัดกำลังเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่เสี่ยงภัยอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรตำรวจ มีบทบาทสำคัญในการแก้ปัญหาดังกล่าว เนื่องจากตำรวจเป็นหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายเกือบทุกฉบับอันเกี่ยวข้องกับประชาชนโดยตรง และเหตุการณ์ดังกล่าวเกือบทั้งหมดเป็นความผิดอาญาแผ่นดิน มีความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่รัฐ เป็นความผิดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เพื่อความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง ซึ่งเป็นหน้าที่โดยตรงของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นหน่วยงานหนึ่งของรัฐ มีหน้าที่ให้บริการประชาชนทั่วประเทศ ตลอด 24 ชั่วโมง ซึ่งเป็นภารกิจหน้าที่สำคัญยิ่งต่อสังคม ทั้งนี้เพื่อให้สังคมมีความสุข ปลอดภัย โดยการปกป้อง ปราบปรามอาชญากรรม รักษาความสงบเรียบร้อยภายในสังคมและชุมชน รักษาความมั่นคง ตลอดจนให้บริการประชาชน เป็นภารกิจอันสำคัญของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อปกป้องชีวิตร่างกายและทรัพย์สินของประชาชน การปฏิบัติภารกิจของเจ้าหน้าที่ตำรวจส่งผลกระทบต่อตรงกับประชาชนกล่าวคือ หากประชาชนไม่ได้รับการปฏิบัติที่สะดวก รวดเร็ว และเป็นธรรม อาจทำให้ประชาชนถูกลิดรอนสิทธิและเสรีภาพได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันที่มีความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุ เทคโนโลยีสมัยใหม่ และสลับซับซ้อนเพิ่มมากขึ้น ในชีวิตประจำวันประชาชนเองต้องเผชิญกับปัญหามากมาย เช่น ปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง และความรุนแรงซึ่งหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ต้องให้ผู้พิทักษ์สันติราษฎร์อย่างเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าไปมีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือ รักษาความสงบเรียบร้อยให้เกิดในสังคม

ปัญหาความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนใต้ได้มีความรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่อง การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในสามจังหวัดชายแดนใต้นั้นจึงอยู่ภายใต้ความกดดันทั้งในหน้าที่ ความรับผิดชอบ ความคาดหวังของประชาชน การปรับตัวจึงเป็นความสามารถของบุคคลในการเปลี่ยนแปลงตัวเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อม ที่เกิดขึ้นกับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ต้องไปปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ การปรับตัวของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ย้ายมาปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่นับว่ามีผลอย่างมากต่อตัวผู้ปฏิบัติหน้าที่และต่อคนในพื้นที่ กล่าวคือถ้าผู้ปฏิบัติหน้าที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในสังคมใหม่ได้ด้วยดี โดยสามารถดำเนินชีวิตได้ตามแบบแผนของวัฒนธรรมของคนในพื้นที่ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีส่งผลให้ภาวะกดดันทางจิตใจจะไม่เกิดกับตัวผู้ปฏิบัติหน้าที่หรือถ้าเกิดก็เพียงเล็กน้อย ก็จะทำให้ผู้ย้ายถิ่นอาศัยอยู่ในพื้นที่นั้นได้อย่างราบรื่นและเกิดความรู้สึกปลอดภัย ผลที่ตามมาคือผู้ปฏิบัติหน้าที่สามารถผสมผสานทางวัฒนธรรมและสังคมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้น ทำให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีความเชื่อใจ ซึ่งการปรับตัวนั้นเป็นความสามารถของบุคคลในการเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับสภาพแวดล้อม (Roy & Andrew, 1991) เพื่อให้เกิดความสมดุลหรือการรักษาภาวะความสมดุลระหว่างการเป็นตัวของตัวเอง และการพึ่งพาร่างกายและจิตใจ และให้สามารถดำรงชีวิตอยู่กับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การปรับตัวมีความแตกต่างกันเฉพาะของแต่ละบุคคล เช่น เพศ รายได้ และปัจจัยอื่นๆ สำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติงานในชายแดนภาคใต้ เมื่อเผชิญกับปัญหาที่ต้องมีการปรับตัว เพื่อนำไปสู่การเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีคุณภาพ และปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทให้เป็นที่ยอมรับของประชาชนและสังคม เพราะการที่บุคคลจะอยู่ในสังคมใต้นั้นต้องเรียนรู้ในการปรับตัว

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจประจำการ สถานีตำรวจภูธรเมืองปัตตานี เล็งเห็นถึงความสำคัญในการปรับตัวของตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติสามารถนำไปปรับใช้ในการคัดสรรบุคลากรเจ้าหน้าที่ตำรวจที่จะไปปฏิบัติหน้าที่ในชายแดนภาคใต้ได้อย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพ หรือนำไปใช้ในการบริหารงานบุคคลในองค์กรเพื่อให้ตำรวจมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองก่อนประจำการ หากเจ้าหน้าที่ตำรวจที่จะไปปฏิบัติหน้าที่ในชายแดนภาคใต้มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองที่เหมาะสมก็จะสามารถปรับตัวในการทำงานได้มากขึ้น ส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอันจะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายและสนองต่อนโยบายของสำนักงานตำรวจแห่งชาติต่อไป และเพื่อให้เกิดความสงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการปรับตัวของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเมืองปัตตานี ต่อเหตุการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

คำถามการวิจัย

1. การปรับตัวของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเมืองปัตตานี ต่อเหตุการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนใต้ เป็นอย่างไร
2. ปัจจัยใดที่มีผลต่อการปรับตัวของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเมืองปัตตานี ต่อเหตุการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนใต้

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปรับตัวของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเมืองปัตตานีต่อเหตุการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนใต้
2. เพื่อแสวงหาปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเมืองปัตตานี ต่อเหตุการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนใต้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการปรับตัวและปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ในสามจังหวัดชายแดนใต้ อันจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงกำลังพลของสถานีตำรวจภูธรเมืองปัตตานีต่อไปในอนาคต
2. สำนักงานตำรวจแห่งชาติสามารถนำผลการศึกษา ไปใช้ในการคัดสรรเจ้าหน้าที่ตำรวจ ที่จะไปปฏิบัติหน้าที่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพ และนำไปใช้ในการบริหารงานบุคคลของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อให้ตำรวจมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองก่อนประจำการ

ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษา ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาการปรับตัวและปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวในด้านบทบาทหน้าที่และด้านอัตมโนทัศน์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเมืองปัตตานี
2. ขอบเขตด้านประชากร คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติงานที่สถานีตำรวจภูธรเมืองปัตตานี มีชื่ออยู่ในทะเบียนเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ในปีงบประมาณ 2554 และ 2555 จำนวน 350 นาย
3. ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ สถานีตำรวจภูธรเมืองปัตตานี อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **การปรับตัว** หมายถึง พฤติกรรมการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับตนเองและสิ่งแวดล้อมเพื่อทำให้เกิดภาวะสมดุลของร่างกายและจิตใจ ตามทฤษฎีการปรับตัวของ Roy โดยศึกษาถึงพฤติกรรมการปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่ ได้แก่ การปฏิบัติงานตามหน้าที่ จริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ และด้านอัตมโนทัศน์ของตนเอง ซึ่งหมายถึงทัศนคติที่มีต่อหน้าที่การงานและเพื่อนร่วมงาน และทัศนคติที่มีต่อตนเองและผู้อื่นของเจ้าหน้าที่ สถานีตำรวจภูธรเมืองปัตตานี
2. **เจ้าหน้าที่ตำรวจ** หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ ที่สถานีตำรวจภูธรเมืองปัตตานี ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ในปีงบประมาณ 2554 และ 2555

3. **เหตุการณ์ความไม่สงบ** หมายถึง สภาพความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสามจังหวัดภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส ซึ่งเกิดจากปัญหาความขัดแย้งในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีเหตุการณ์ลอบทำร้าย วางเพลิง วางระเบิด และจลาจลเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

4. **ปัจจัยส่วนบุคคล** หมายถึง ข้อมูลแต่ละคนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธร เมืองปัตตานี ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส ศาสนา ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในสามจังหวัดชายแดนใต้ ระดับชั้นยศ ภูมิลำเนาเดิม

5. **ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ** หมายถึง ภาวะทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อการดำรงชีวิตภายในครอบครัวของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเมืองปัตตานี ได้แก่ รายได้ และความพอเพียงของรายได้

6. **ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม** หมายถึง สภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกและการดำรงชีวิตของของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเมืองปัตตานี ได้แก่ ที่อยู่อาศัยขณะปฏิบัติหน้าที่ สภาพแวดล้อมในที่ทำงาน

7. **ปัจจัยแรงจูงใจ** หมายถึง ปัจจัยที่ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเมืองปัตตานี มีความรู้สึกรักพอใจและปฏิบัติงานให้ด้วยความเต็มใจ และบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ ได้แก่ รายได้พิเศษ การได้รับการเลื่อนขั้นเงินเดือน (สองชั้น)